

Силабус
навчальної дисципліни
Логоритміка та гри в логопедичній роботі
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Дошкільна освіта. Логопедія»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
Перший рівень вищої освіти (бакалаврський)

Викладач (і)	Наталя Миколаївна Анастасова
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-psychology/composition-kaf-psychology/anastasova/
Контактний тел.	+380959354005
Е-mail викладача:	lnatusya@i.ua
Графік консультацій	з 9.00 до 18.00 з понеділка по п'ятницю включно

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:
для денної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3\90	14	16	60	залік

для заочної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3\90	10	6	74	залік

Семестр: осінній\весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: логоритмічне виховання, логоритміка, фоноритміка, ігри, логоритмічне заняття, засоби логоритміки.

Мета та предмет курсу: метою є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про особливості розвитку та корекції немовленнєвих психічних процесів і мовленнєвої функціональної системи в дітей з особливими освітніми потребами засобами логоритміки, оволодіння методикою організації, проведення логоритмічної роботи та організація і проведення логопедичних ігор; предметом є особливості порушень загальної та тонкої довільної моторики осіб із різноманітними мовленнєвими порушеннями, принципи та засоби логоритмічного виховання та логопедичних ігор в системі реабілітаційних методик.

Компетентності та програмні результати навчання:

№з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Результати навчання
1.	ЗК-6. Адаптивна. Здатність до адаптації в корекційно-розвитковому середовищі та продуктивної дії в нових ситуаціях.	ПРН-7. Здатний систематично підвищувати свою професійну компетентність.
2.	ФК-3. Комуникативно-педагогічна. Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.	ПРН-10. Здатний організувати дитячий колектив в закладах різного типу для сприяння соціальної адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, зокрема, порушеннями мовленнєвого розвитку, та підготовки їх до суспільної та виробничої діяльності.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Загальні питання логопедичної ритміки.

Тема 1. Логопедична ритміка як реабілітаційно-освітня технологія.

Сутність логоритмічного виховання та його значення для розвитку дитини. Основні поняття логоритміки. Історія музично-ритмічного та логоритмічного виховання. Історія музично-ритмічного та логоритмічного виховання. Завдання музично-ритмічного та логоритмічного виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Природничо-наукова основа логопедичної ритміки. Теорія рівневої організації рухів за Н. Бернштейном. Принципи логопедичної ритміки (загальнодидактичні та специфічні). Підходи до організації логоритмічного процесу в закладі дошкільної освіти.

Тема 2. Методологічна основа логопедичної ритміки.

Фізіологічна, лінгвістична та психологічна характеристика елементів технології логопедичної ритміки. Значення музично-ритмічного впливу для розвитку рухової та мовленнєвої сфери дітей дошкільного віку. Основні напрями логоритмічного впливу. Структурні компоненти логопедичної ритміки. Основні ланки логоритміки як реабілітаційно-навчальної технології. Методи та прийоми навчання в логопедичній ритміці.

Змістовий модуль 2. Технологія проведення занять з логопедичної ритміки

Тема 3. Засоби логопедичної ритміки в системі корекційно-розвиткової роботи
Загальна характеристика засобів логопедичної ритміки: вступні вправи, ритмічна гімнастика; вправи на розвиток мовленнєвого дихання, голосу, орального праксису, фоноритмічні вправи; психогімнастика; вправи, які регулюють тонус м'язів; вправи, які активують сенсорно-перцептивні підрівні мовленнєвого висловлювання; мовленнєві та музично-рухові вправи; слухання музики, спів; ігрова діяльність; заключні вправи. Кінезіологічні вправи в корекції психомовного та моторного розвитку дошкільників. Використання засобів логоритміки у залежності від етапу корекційної роботи порушень мовлення.

Тема 4. Методика проведення логоритмічних занять у логопедичній роботі

Принципи та структура побудови заняття з логоритміки. Основний зміст і особливості логоритмічних занять для дітей дошкільного віку. Особливості використання логоритмічних і музично-ритмічних засобів у системі корекційної роботи. Планування та організація логоритмічних занять для дітей дошкільного віку. Методичні прийоми проведення логоритмічних занять. Вимоги до приміщення та обладнання для проведення логоритмічних занять. Основний зміст і особливості логоритмічних занять для дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль 3. Логопедична ритміка та логопедичні ігри в системі корекційної роботи при фонетико-фонематичних порушеннях мовлення

Тема 5. Технологія проведення логоритмічних занять у системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень мовлення

Корекція мовленнєвих і немовленнєвих процесів у дітей з фонетико-фонематичними порушеннями мовлення на основі логоритміки. Порушення моторної, емоційно-вольової сфери та довільної поведінки у дітей з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення. Особливості використання логоритмічних і музично-ритмічних засобів у системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень мовлення. Використання засобів і прийомів логоритміки для розвитку мовленнєво-рухової сфери в дітей з фонетико-фонематичними порушеннями мовлення: музичні вправи зі словесним супроводом, гра на музичних інструментах, співи тощо. Фоноритміка в системі формування фонетико-фонематичних процесів. Планування та організація логоритмічних занять для дітей з фонетико-фонематичними порушеннями мовлення.

Тема 6. Особливості використання логопедичних ігор при корекції фонетико-фонематичного порушення мовлення

Місце гри у логопедичній роботі. Особливості мовленнєвої та ігрової діяльності дітей із ФФНМ. Особливості використання ігор при корекції ФФНМ: підготовчі ігри (для розвитку слухової уваги (вміння розрізняти не мовленнєві звуки), мовленнєвого слуху (вміння розрізняти голоси людей, розуміти зміст фрази мовця), фонематичного слуху (вміння почути складові частини слова); ігри для активізації артикуляційної моторики; ігри для розвитку фізіологічного дихання, мовленнєвого дихання, голосу; ігри для розвитку дрібної моторики); ігри для формування правильної звуковимови; ігри на автоматизацію та диференціацію звуків; ігри для формування комунікативних вмінь.

Змістовий модуль 4. Логопедична ритміка та логопедичні ігри в системі корекційної роботи при заїкуванні

Тема 7. Технологія проведення логоритмічних занять у системі корекційної роботи з подолання заїкання

Порушення моторної, емоційно-вольової сфери та довільної поведінки у дітей з заїкуванням. Організація та зміст занять з логоритмічної ритміки для дітей з заїкуванням. Сучасна модель логоритмічного виховання в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання. Підбір засобів і методів логоритміки при невротичній та неврозоподібній формі заїкання. Розвиток виразних рухів і координації рухів зі словом та музикою на заняттях з дітьми з заїкуванням. Залежність логоритмічного впливу на заїкуватих від етапу корекційної роботи.

Тема 8. Використання гри у корекційній роботі із заїкуватими дітьми

Проблема подолання заїкання у дошкільників в теорії логопедії. Особливості поведінки заїкуватих дітей в іграх. Подолання заїкання у дошкільників засобами гри (за методиками М.А. Виноградової, Г.О. Волкової, Л.Н. Смирнової, М.І. Теркиної, Л.П. Успенської, О.Л. Пеллингер, І.Г. Вигодської). Ігрові вправи для дітей трьох-чотирьох, п'яти - шести років: для зняття тонуусу; для розвитку мовленнєвого дихання; для розвитку голосу; рухливі ігри для розвитку координації слова й рухів. Рухливі та музичні ігри в структурі логопедичних та логоритмічних занять.

Змістовий модуль 5. Методика використання логопедичної ритміки в системі корекційно-розвиткової роботи для дітей із загальним недорозвитком мовлення та з сенсорними порушеннями

Тема 9. Логопедична ритміка та логопедичні ігри в системі корекційної роботи з дітьми дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення

Використання логопедичної ритміки при формуванні вимовної сторони мовлення у дітей з ЗНМ. Сучасна модель логоритмічного виховання для дітей з загальним недорозвитком мовлення. Завдання впливу на дітей з ЗНМ засобами логоритміки. Мімічна гімнастика як засіб корекції моторних і мовленнєвих порушень у дітей з загальним недорозвитком мовлення. Характеристика

порушень при ЗНМ. Особливості використання ігор при корекції ЗНМ: розвиток лексичної сторони мовлення; формування граматичної сторони мовлення; формування зв'язного мовлення. Рекомендації до використання мовленнєвих ігор та вправ в логопедичній роботі з дітьми із загальним недорозвитком мовлення. Формування творчих здібностей у дошкільників із ЗНМ. Ігри з м'ячем для розширення словникового запасу, розвитку граматичного рівня мовлення.

Тема 10. Логопедична ритміка та логопедичні ігри в системі корекційної роботи з дітьми дошкільного віку з сенсорними порушеннями

Загальна характеристика розладів психомоторних функцій у дітей з сенсорними розладами. Вимоги до організації оздоровчого та розвивального простору для організації ігор та занять з логоритміки. Ігри та вправи для музично-ритмічної стимуляції (формування правильного оформлення мовлення та розвитку психомоторики дитини з порушеннями слуху). Ритмічна гімнастика, ігри для орієнтації в просторі, танцювальні мініатюри, етюди, вправи на релаксацію для дітей з порушеннями зору. Розвиток мовлення у дітей з порушеннями зору та слуху засобами логоритміки. Планування логоритмічних занять для дітей з сенсорними порушеннями. Дидактичний та музичний матеріал для проведення занять з логоритміки для дітей з порушеннями зору та слуху (вимоги, особливості підбору тощо).

Змістовий модуль 6. Методика використання логоритміки та логопедичних ігор для дітей з особливими освітніми потребами

Тема 11. Методика використання логопедичної ритміки та логопедичних ігор в системі корекційно-розвиткової роботи для дітей з інтелектуальними порушеннями (з синдромом Дауна)

Особливості психо-мовленнєвого та моторного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. Методи та прийоми логоритмічного виховання для дітей з синдромом Дауна. Тренування артикуляційного апарату, розвиток уваги, пам'яті, слухових функцій на логоритмічних заняттях. Розвиток мовлення у дітей з інтелектуальними порушеннями засобами логоритміки. Використання логоритмічних та логопедичних ігор для дітей: ігри на музичних інструментах, вправи на регуляцію м'язового тону, на формування слухової уваги, лічильні ігри-вправи тощо. Сенсорні ігри, ігри для розвитку дрібної моторики, рухливі ігри для дітей з інтелектуальними порушеннями. Структура, зміст і методика проведення логоритмічних занять для дітей з синдромом Дауна. Методичні прийоми логоритмічного виховання дітей з інтелектуальними порушеннями.

Тема 12. Логопедична ритміка та логопедичні ігри в системі корекційної роботи для дітей з розладами аутистичного спектру

Особливості моторної, емоційно-вольової сфери та довільної поведінки у дітей з розладами аутистичного спектру (РАС). Вимоги до організації розвивального простору для ігор та логоритмічних занять для дітей з РАС. Підбір методів,

прийомів і засобів логопедичної ритміки для дітей з розладами аутичного спектру. Музично-ритмічні вправи та психогімнастика для регуляції порушень м'язового тону. Корекція мовленнєвих порушень у дітей з розладами аутистичного спектру засобами гри та логоритміки. Використання специфічних ігор у роботі з аутичною дитиною: стереотипні ігри; сенсорні ігри (ігри з фарбами, з водою, зі світлом та тінями, з крупою, тістом, глиною та ін.). Методичні прийоми використання логопедичної ритміки для дітей з аутизмом. Організація взаємодії педагогічного колективу та батьків у роботі з аутичною дитиною.

Методи навчання:

У курсі «Логоритміка та ігри в логопедичній роботі» на платформі Moodle та Zoom. ми використовуємо дистанційний формат навчання. доповідь, бесіда, навчальна дискусія, пояснення, повідомлення, демонстрування, виконання вправ, вирішення практичних ситуацій, тестування, метод аналізу, синтезу, порівняння, виокремлення основного, методи організації самостійної та індивідуальної роботи, створення мультимедійних презентацій.

Політика курсу:

Передбачає постійне відвідування лекцій та семінарських занять; на лекціях здобувачі слухають, конспектують за викладачем, задають та відповідають на запитання. На семінарське заняття здобувачі готують доповіді на запропоновані питання для обговорення та завдання для самостійної та індивідуальної роботи, активно беруть участь в обговоренні питань, доповнюють та задають запитання один одному, проходять тести з кожного модуля. У разі пропуску семінарського заняття з поважних причин – обов'язкові додаткові зустрічі у дні, які визначені для консультацій.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Мультимедійне обладнання, підручники, нормативно-законодавчі акти спеціальної та інклюзивної освіти; спеціальне обладнання; дидактичні ігри; обладнання різних фахівців на напрямках діяльності.

Програмне забезпечення та навчальні матеріали:

1. презентації: використовуються для наглядного представлення теоретичного матеріалу.

2. навчально-методичне забезпечення: включає в себе посібники, методичні рекомендації, та інші друковані матеріали для підтримки навчального процесу.

Додаткові ресурси:

1. Zoom: для проведення дистанційних занять.
2. Moodle: де ви знайдете всі необхідні матеріали для курсу, завдання та тести.
3. Google додатки та Canva: для спільної роботи над документами та презентаціями.

Система оцінювання та вимоги:

Семестровий контроль у формі заліку здійснюється за результатами накопичених балів під час поточного оцінювання.

Загальна кількість балів за вивчений курс для здобувачів освіти денної форми навчання обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма кредитами (за відповідь на практичному занятті - 5 балів, за виконання самостійних та індивідуальних робіт - 5 балів (10 б.*16 тем = 160 б.), тестування - 5 балів (5 б.*8 тестів = 40 б.), та ділиться на загальну кількість кредитів (200 б. : 4 кредити = 50 б.) (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену або заліку (максимум 50 балів).

Загальна кількість балів за вивчений курс для здобувачів освіти заочної форми навчання обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма кредитами (за відповідь на практичному занятті - 5 балів (10 б.*2 теми = 20 б.), потім до отриманого показника додаються бали за виконані самостійні роботи (макс. 30 балів) Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену або заліку (максимум 50 балів).

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова

1. Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М. Логопедическая ритмика: [Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи. Санкт-Петербург: КАРО, 2005. 176 с.
2. Быстрова Г. А, Сизова Э. А., Шуйская Т. А. Логопедические игры и задания. Санкт-Петербург: КАРО, 2000. 96 с.
3. Власова Т. М., Пфафенродт А. Н. Фонетическая ритмика в школе и детском саду: Практикум по работе со слабослышащими детьми. Москва: Учебная литература, 1997. 376 с.
4. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика. Москва: ВЛАДОС, 2002. 272 с.
5. Гринченко И. С. Игра в теории, обучении, воспитании и коррекционной работе. Учебно-методическое пособие. Москва: УЦ Перспектива, 2008. 96 с.
6. Катаева А. А., Стребелева Е. А. Дидактические игры в обучении

дошкольников с отклонениями в развитии: Пособие для учителя. Москва: ВЛАДОС, 2001. 224 с.

7. Картушина М. Ю. Логоритмические занятия в детском саду: [Методическое пособие]. Москва: ТЦ Сфера, 2003. 192 с.

8. Логопедія: [підручник] / за ред. М. К. Шеремет]. Київ: Слово, 2015. 672 с.

9. Момот Т. Л. Пальчиками граємо - мову розвиваємо: Бібліотека логопеда-практика. Тернопіль: Навч.книга. Богдан, 2009.

10. Овчиннікова Т. С., Федорович Л. О. Музыка, ритм, і співи в логопедичній роботі: метод. посіб. для логопедів, вихователів і музичних керівників загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів. Кременчук: Християнська Зоря, 2009. 88 с.

11. Положення «Про академічну доброчесність БДПУ». Бердянськ: БДПУ, 2019.

12. Степанова О. А., Вайнер М. Э., Чутко Н. Я. Методика игры с коррекционно-развивающими технологиями: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. Заведений / Под ред. Г. Ф. Кумариной. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 272 с.

Допоміжна:

13. Бернштейн Н. А. Очерки по физиологии движений и физиологии активности. Москва: Медицина, 1966. 234 с.

14. Боромыкова О. С. Коррекция речи и движения. Санкт-Петербург: Минимум, 1999. 135 с.

15. Вишнівенко Н. В. На гостині до бабусі. Урок логоритміки в 1 класі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. *Логопед.* 2015. № 6. С. 18-20.

16. Воронова А. Е. Логоритмика в речевых группах ДООУ для детей 5 - 7 лет. Москва: Сфера, 2006. 144 с.

17. Гетіна Г. М. Допоможемо зайчикові. Заняття з елементами логоритміки. *Логопед.* 2014. № 12. С. 30-33.

18. Гринер В. А. Логопедическая ритмика. – Москва: Учпедгиз, 1958. 165 с.

19. Денег З. Д. Логоритмічне заняття з дітьми 6-го року життя з діагнозом ЗНМ ІІІ рівня. *Логопед.* 2015. № 7. С. 18-21.

20. Дресвянников В.И. Логопедическая ритмика в системе коррекционно-воспитательной работы с заикающимися школьниками. *Дефектология.* 1995. №3. С. 13-18.

21. Дудьев В. Особенности произвольной двигательной деятельности детей с ОНР. *Дефектология.* 1995. №4. С. 23 - 26.

22. Забродська О. П. Кінезіологічні вправи в корекції психомовного та моторного розвитку старших дошкільників. *Логопед.* 2015. № 5. С. 2-5.

23. Заняття з логоритміки у групах для дітей із заїканням. (Методичні рекомендації) / укл.: А. В. Щолокова, Р. А. Юрова. Київ: НМЦСО, 2000. 134 с.

24. Зимина А. Н. Образные упражнения и игры в музыкально-ритмическом развитии детей 4-8 лет. Москва: ГНОМ и Д., 2001. 215 с.

25. Зими́на А. Н. Инсценирование песен на музыкальных занятиях с детьми 4-7 лет. Москва: ГНОМ и Д., 2001. 156 с.
26. Іванюк Я. Ю., Пістряк А. Л., Федорович Л. О. Конспекти логопедичних занять із навчання правильної вимови звуків [т], [т`], [д], [д`], [н], [н`] дітей дошк. віку. Запоріжжя: Ліпс, 2009. 239 с.
27. Коноваленко В. В., Коноваленко С. В. Артикуляционная пальчиковая гимнастика и дыхательно-голосовые упражнения: приложение к комплекту тетрадей для закрепления произношения звуков у дошкольников. Москва: Изд-во ГНОМид, 2007.
28. Косинова Е. М. Гимнастика для пальчиков. Москва: Олма-Пресс, 2001. 145 с.
29. Кочеткова И. Н. Пародоксальная гимнастика Стрельниковой. Москва: Союз, 1989. 145 с.
30. Логвинчук С.Л. Дидактичні ігри, вправи, творчі завдання: розвиток мовленнєвої компетентності дошкільників. Хорків: Основа, 2013.
31. Логопедическая ритмика: учебно-методическое пособие / сост. А. А. Кочарян. Минск: БГПУ, 2008. 52 с.
32. Лопухина И. Ритм, речь, движение. Санкт-Петербург: Дельта, 1997. 132 с.
33. Максименко Д. С. Ігри та ігрові завдання для дітей раннього віку з обмеженими можливостями здоров'я. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 120 с.
34. Микляева Н. В., Полозова О. А., Родионова Ю. Н. Фонетическая и логопедическая ритмика в ДОУ. Москва: Айрис-пресс, 2005. 112 с.
35. Овчинникова Т. С. Подвижные игры, физминутки и общеразвивающие упражнения с речью и музыкой в логопедическом детском саду. Санкт-Петербург: КАРО, 2006. 144 с.
36. Овчинникова Т. С., Федорович Л. О. Музыка, ритм і співи в логопедичній роботі. Кременчук: Християнська Зоря, 2009. 88 с.
37. Пасічник Н. А. Логопедичні вправи та завдання. Київ: Ред. загальнопедагог. газет, 2014. 128 с.
38. Савицкая Н. М. Логоритмика для малышей 4-5 лет. Санкт-Петербург: КАРО, 2009. 128 с.
39. Узорова О. В., Нефедова Е. А. Пальчиковая гимнастика. Москва: Астрель-АСТ, 2003.
40. Федорович Л. О., Пищалка Я. О. Конспекти логоритмічних занять із дітьми дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. 288 с.

Інформаційні ресурси:

41. <http://www.logoped.ru/>
42. <http://logopediya.com/>
43. <http://www.logoped.pro/>
44. <http://www.logoped.org/>